

SỞ GD&ĐT HẢI DƯƠNG
TRƯỜNG THPT CHUYÊN
NGUYỄN TRÃI

ĐỀ CHÍNH THỨC

KỶ THI NĂNG KHIẾU
LẦN 1- NĂM HỌC 2023 - 2024
MÔN: LỊCH SỬ (11)

Thời gian làm bài: 180 phút (không kể thời gian giao đề)
Đề thi gồm 5 câu, 1 trang

Câu 1 (2,0 điểm)

Lập bảng tóm tắt những nét chính về mục tiêu, nhiệm vụ, giai cấp lãnh đạo, động lực cách mạng của các cuộc cách mạng tư sản. Từ thực tiễn cuộc cách mạng tư sản Pháp cuối thế kỉ XVIII, chứng minh rằng: giai cấp lãnh đạo và quần chúng nhân dân là động lực quyết định thắng lợi của cách mạng.

Câu 2 (2,0 điểm)

Từ sự hình thành và phát triển của hệ thống xã hội chủ nghĩa trên thế giới, em hãy đánh giá vai trò của hệ thống ấy đối với lịch sử nhân loại.

Câu 3 (2,0 điểm)

Viết một bài luận ngắn (khoảng 300 – 400 chữ) để trình bày quan điểm của em về nhận định: *Chủ nghĩa tư bản hiện đại đã thay đổi về bản chất.... Xã hội tư bản ngày nay là tương lai của nhân loại.*

Câu 4 (2.0 điểm)

Cho đoạn tư liệu sau:

"Năm 1300, Hưng Đạo vương ốm nặng. Vua Trần Anh Tông đến thăm và hỏi:

- *Chẳng may giặc phương Bắc lại xâm lấn thì làm sao?*

Hưng Đạo vương trả lời:

- *Mới rồi, Toa Đô, Ô Mã Nhi bốn mặt bao vây, nhưng nhờ vua tôi đồng lòng, anh em hòa mục, cả nước góp sức nên giặc phải chịu bị bắt"*

[Trích Đại Việt sử kí toàn thư]

- Hãy làm rõ nguyên nhân thắng lợi của quân dân Đại Việt trong 3 lần kháng chiến chống Mông – Nguyên mà Trần Hưng Đạo khẳng định trong đoạn tư liệu trên.
- Tư tưởng cốt lõi mà Trần Hưng Đạo muốn gửi gắm cho vua Trần Anh Tông là gì? Vì sao Việt Nam luôn phát huy tư tưởng đó trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước của dân tộc?

Câu 5 (2.0 điểm)

Trong một bài thơ, tác giả Trương Hán Siêu từng viết:

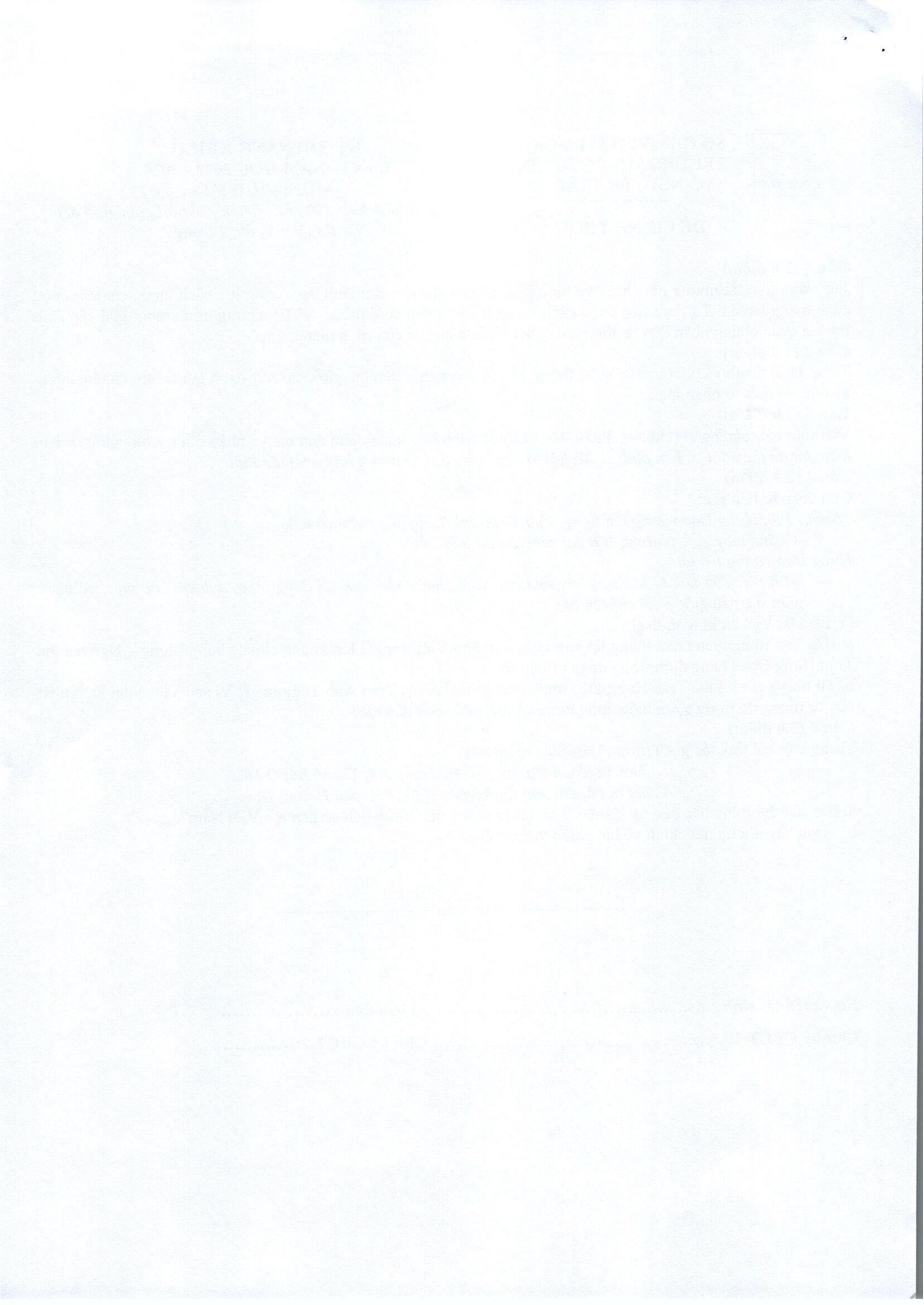
*"Đây là chiến địa buổi Trưng Hưng Nhị Thánh bắt Ô Mã
Cũng là bãi đất xưa thuở trước Ngô chúa phá Hoằng Thao"*

- Hai câu thơ trên nhắc đến địa danh và hai chiến thắng nào trong lịch sử dân tộc Việt Nam?
- Trình bày những nét chính về hai chiến thắng trên.

----- Hết -----

Họ và tên thí sinh: Số báo danh

Chữ ký CBCT 1: Chữ ký CBCT 2:.....

ĐÁP ÁN CHÍNH THỨC

CÂU	NỘI DUNG	ĐIỂM															
1	Lập bảng tóm tắt những nét chính về mục tiêu, nhiệm vụ, giai cấp lãnh đạo, động lực cách mạng của các cuộc CMTS. Từ thực tiễn cuộc CMTS Pháp cuối thế kỉ XVIII, chứng minh rằng: giai cấp lãnh đạo và quần chúng nhân dân là động lực quyết định thắng lợi của cách mạng.	2,0đ															
	<p>* Bảng tóm tắt những nét chính về CMTS:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Cách mạng tư sản</th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Mục tiêu</td> <td>Xóa bỏ những rào cản kìm hãm sự phát triển của kinh tế TBCN, mở đường cho CNTB phát triển.</td> <td>0.25</td> </tr> <tr> <td>Nhiệm vụ</td> <td>- NV dân tộc: xóa bỏ tình trạng cát cứ phong kiến, hình thành thị trường dân tộc thống nhất. - NV dân chủ: xóa bỏ chế độ phong kiến chuyên chế, xác lập nền dân chủ tư sản.</td> <td>0.25</td> </tr> <tr> <td>Giai cấp lãnh đạo</td> <td>Giai cấp tư sản và đồng minh của họ (chủ nô, quý tộc tư sản hóa...)</td> <td>0.25</td> </tr> <tr> <td>Động lực cách mạng</td> <td>Giai cấp lãnh đạo và quần chúng nhân dân lao động (nông dân, thợ thủ công, nô lệ...)</td> <td>0.25</td> </tr> </tbody> </table> <p>* Từ thực tiễn CMTS Pháp, chứng minh rằng: giai cấp lãnh đạo và quần chúng nhân dân là động lực quyết định thắng lợi của cách mạng:</p> <p>- KĐ: CMTS Pháp là cuộc cách mạng vĩ đại, triệt để nhất thời cận đại: xóa bỏ chế độ quân chủ chuyên chế, đánh bại thù trong giặc ngoài, thiết lập nền dân chủ tư sản, giải quyết vấn đề ruộng đất cho nông dân....</p> <p>- Chứng minh:</p> <p>+ Giai cấp tư sản Pháp là giai cấp tiên bộ (có tri thức, khí thế cách mạng cao), mâu thuẫn sâu sắc với giai cấp phong kiến nắm quyền thống trị, không có sự liên minh thỏa hiệp với giai cấp cũ ... vì vậy khi lãnh đạo CM sẽ triệt để hơn.</p> <p>+ Quần chúng nhân dân Pháp, đặc biệt là nông dân Pháp bị áp bức nặng nề + được giác ngộ cách mạng => có tinh thần cách mạng hăng hái, triệt để, luôn chủ động, tích cực xuyên suốt tiến trình cách mạng. Nhân dân kiên quyết đấu tranh đến khi đạt được quyền lợi và thực hiện các nhiệm vụ cách mạng.....(d/c)</p>		Cách mạng tư sản		Mục tiêu	Xóa bỏ những rào cản kìm hãm sự phát triển của kinh tế TBCN, mở đường cho CNTB phát triển.	0.25	Nhiệm vụ	- NV dân tộc: xóa bỏ tình trạng cát cứ phong kiến, hình thành thị trường dân tộc thống nhất. - NV dân chủ: xóa bỏ chế độ phong kiến chuyên chế, xác lập nền dân chủ tư sản.	0.25	Giai cấp lãnh đạo	Giai cấp tư sản và đồng minh của họ (chủ nô, quý tộc tư sản hóa...)	0.25	Động lực cách mạng	Giai cấp lãnh đạo và quần chúng nhân dân lao động (nông dân, thợ thủ công, nô lệ...)	0.25	0.25 0.25 0.25 0.25 0.25 0.25
	Cách mạng tư sản																
Mục tiêu	Xóa bỏ những rào cản kìm hãm sự phát triển của kinh tế TBCN, mở đường cho CNTB phát triển.	0.25															
Nhiệm vụ	- NV dân tộc: xóa bỏ tình trạng cát cứ phong kiến, hình thành thị trường dân tộc thống nhất. - NV dân chủ: xóa bỏ chế độ phong kiến chuyên chế, xác lập nền dân chủ tư sản.	0.25															
Giai cấp lãnh đạo	Giai cấp tư sản và đồng minh của họ (chủ nô, quý tộc tư sản hóa...)	0.25															
Động lực cách mạng	Giai cấp lãnh đạo và quần chúng nhân dân lao động (nông dân, thợ thủ công, nô lệ...)	0.25															
2	Từ sự hình thành, mở rộng và phát triển của hệ thống các nước XHCN trên thế giới, em hãy đánh giá vai trò của hệ thống ấy đối với lịch sử nhân loại.	2,0đ															
	<p>* Sự hình thành, mở rộng và phát triển của hệ thống XHCN:</p> <p>- Trước năm 1945, CNXH mới được ra đời và phát triển tại một quốc gia duy nhất trên thế giới: Thắng lợi của CMT10/1917 Nga đã thiết lập nhà nước Nga Xô viết – nhà nước chuyên chính vô sản đầu tiên trên thế giới. Năm 1922, Liên Bang Cộng hòa XHCN Xô viết được thành lập.</p> <p>- Sau khi CTTG 2, CNXH đã từng bước vượt khỏi phạm vi một nước, trở thành một hệ thống thế giới từ châu Âu sang châu Á và Mĩ Latinh.</p> <p>+ Tại châu Âu: Từ Liên Xô, CNXH đã tiến sang các nước Đông Âu. Với thắng lợi của cuộc cách mạng DCND Đông Âu (1945 – 1949), CNXH đã vượt khỏi phạm vi một nước, dần trở thành hệ thống thế giới....</p> <p>+ Tại châu Á: sau thắng lợi của phong trào giải phóng dân tộc, nhiều nước đã đã lựa chọn</p>	0.25 0.5															

	<p>chế độ XHCN như Trung Quốc, Việt Nam, Lào, ...</p> <p>+ Tại khu vực Mĩ Latinh: năm 1961, Cuba chính thức tuyên bố đi lên CNXH, đưa ngọn cờ XHCN bay cao nơi đầu sóng ngọn gió ở Tây bán cầu...</p> <p>- Bên cạnh đó, sự phát triển của hệ thống XHCN còn được thể hiện trong mối quan hệ hợp tác giữa các nước trên nhiều mặt. Điển hình là sự ra đời của Hội đồng tương trợ kinh tế (SEV), tổ chức Hiệp ước Vác-sa-va...</p> <p>* Vai trò của hệ thống XHCN trên thế giới:</p> <p>- Trở thành một lực lượng hùng hậu về chính trị, quân sự, kinh tế, chiếm lĩnh nhiều đỉnh cao khoa học kĩ thuật... thúc đẩy sự tiến bộ của văn minh nhân loại.</p> <p>- Trở thành chỗ dựa vững chắc của phong trào GPDT, góp phần làm rã hệ thống thuộc địa, đưa đến sự ra đời của hơn 100 quốc gia độc lập trẻ tuổi...</p> <p>- Hệ thống xã hội chủ nghĩa hình thành và phát triển là một trào lưu cách mạng lớn, một dòng thác cách mạng của thời đại -> trận địa đế quốc bị thu hẹp, trận địa cách mạng thế giới được mở rộng.</p> <p>- Tạo thế đối trọng, khiến CNTB không còn là hệ thống duy nhất trên toàn thế giới, tạo ra sự tham chiếu buộc CNTB phải điều chỉnh....góp phần làm đảo lộn chiến lược toàn cầu của Mĩ....</p> <p>- Chứng tỏ sự đúng đắn của chủ nghĩa Mác – Lê-nin, khẳng định rõ nét bản chất ưu việt và tiến bộ của chế độ XHCN – một chế độ không còn áp bức, bóc lột...(HS nói được ý này thì thưởng điểm, nhưng không vượt quá tổng điểm)</p>	0.25
	<p>- Trở thành một lực lượng hùng hậu về chính trị, quân sự, kinh tế, chiếm lĩnh nhiều đỉnh cao khoa học kĩ thuật... thúc đẩy sự tiến bộ của văn minh nhân loại.</p> <p>- Trở thành chỗ dựa vững chắc của phong trào GPDT, góp phần làm rã hệ thống thuộc địa, đưa đến sự ra đời của hơn 100 quốc gia độc lập trẻ tuổi...</p> <p>- Hệ thống xã hội chủ nghĩa hình thành và phát triển là một trào lưu cách mạng lớn, một dòng thác cách mạng của thời đại -> trận địa đế quốc bị thu hẹp, trận địa cách mạng thế giới được mở rộng.</p> <p>- Tạo thế đối trọng, khiến CNTB không còn là hệ thống duy nhất trên toàn thế giới, tạo ra sự tham chiếu buộc CNTB phải điều chỉnh....góp phần làm đảo lộn chiến lược toàn cầu của Mĩ....</p> <p>- Chứng tỏ sự đúng đắn của chủ nghĩa Mác – Lê-nin, khẳng định rõ nét bản chất ưu việt và tiến bộ của chế độ XHCN – một chế độ không còn áp bức, bóc lột...(HS nói được ý này thì thưởng điểm, nhưng không vượt quá tổng điểm)</p>	0.25
	<p>- Trở thành một lực lượng hùng hậu về chính trị, quân sự, kinh tế, chiếm lĩnh nhiều đỉnh cao khoa học kĩ thuật... thúc đẩy sự tiến bộ của văn minh nhân loại.</p> <p>- Trở thành chỗ dựa vững chắc của phong trào GPDT, góp phần làm rã hệ thống thuộc địa, đưa đến sự ra đời của hơn 100 quốc gia độc lập trẻ tuổi...</p> <p>- Hệ thống xã hội chủ nghĩa hình thành và phát triển là một trào lưu cách mạng lớn, một dòng thác cách mạng của thời đại -> trận địa đế quốc bị thu hẹp, trận địa cách mạng thế giới được mở rộng.</p> <p>- Tạo thế đối trọng, khiến CNTB không còn là hệ thống duy nhất trên toàn thế giới, tạo ra sự tham chiếu buộc CNTB phải điều chỉnh....góp phần làm đảo lộn chiến lược toàn cầu của Mĩ....</p> <p>- Chứng tỏ sự đúng đắn của chủ nghĩa Mác – Lê-nin, khẳng định rõ nét bản chất ưu việt và tiến bộ của chế độ XHCN – một chế độ không còn áp bức, bóc lột...(HS nói được ý này thì thưởng điểm, nhưng không vượt quá tổng điểm)</p>	0.25
	<p>- Tạo thế đối trọng, khiến CNTB không còn là hệ thống duy nhất trên toàn thế giới, tạo ra sự tham chiếu buộc CNTB phải điều chỉnh....góp phần làm đảo lộn chiến lược toàn cầu của Mĩ....</p> <p>- Chứng tỏ sự đúng đắn của chủ nghĩa Mác – Lê-nin, khẳng định rõ nét bản chất ưu việt và tiến bộ của chế độ XHCN – một chế độ không còn áp bức, bóc lột...(HS nói được ý này thì thưởng điểm, nhưng không vượt quá tổng điểm)</p>	0.25
3	<p>Viết một bài luận ngắn (khoảng 300 – 400 chữ) để trình bày quan điểm của em về nhận định: Chủ nghĩa tư bản hiện đại đã thay đổi về bản chất.... Xã hội tư bản ngày nay là tương lai của nhân loại.</p>	2,0đ
	<p>- Bài luận cần nêu bật hai vấn đề:</p> <p>+ CNTB có nhiều thay đổi theo hướng tích cực, thể hiện trong tiềm năng của CNTB hiện đại về kinh tế, khoa học – công nghệ, kinh nghiệm quản lí, khả năng tự điều chỉnh để tồn tại và phát triển....</p> <p>+ Tuy nhiên, CNTB không thay đổi về bản chất vì đó vẫn là chế độ người bóc lột người, vẫn tồn tại những mâu thuẫn, hạn chế khó giải quyết như: khủng hoảng kinh tế, tài chính toàn cầu, nhiều vấn đề chính trị - xã hội nan giải, sự phân hóa giàu nghèo, mâu thuẫn xã hội...</p> <p>=> Từ đó kết luận CNTB không thể là tương lai của nhân loại.</p> <p>- Nếu HS đồng ý quan điểm trên mà lập luận thuyết phục thì cho tối đa 1,0 đ.</p>	1.0 1.0
4	<p>Cho đoạn tư liệu sau:</p> <p>“Năm 1300, Hưng Đạo vương ốm nặng. Vua Trần Anh Tông đến thăm và hỏi:</p> <p>- Chẳng may giặc phương Bắc lại xâm lấn thì làm sao?</p> <p>Hưng Đạo vương trả lời:</p> <p>- Mới rồi, Toa Đô, Ô Mã Nhi bốn mặt bao vây, nhưng nhờ vua tôi đồng lòng, anh em hòa mục, cả nước góp sức nên giặc phải chịu bị bắt”</p> <p>[Trích Đại Việt sử kí toàn thư]</p> <p>a. Hãy làm rõ nguyên nhân thắng lợi của quân dân Đại Việt trong 3 lần kháng chiến chống Mông – Nguyên mà Trần Hưng Đạo khẳng định trong đoạn tư liệu trên.</p> <p>b. Tư tưởng cốt lõi mà Trần Hưng Đạo muốn gửi gắm cho vua Trần Anh Tông là gì? Vì sao chúng ta luôn phát huy tư tưởng đó trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước của dân tộc?</p>	2,0đ
	<p>a. Hãy làm rõ nguyên nhân thắng lợi của quân dân Đại Việt trong 3 lần kháng chiến chống Mông – Nguyên mà Trần Hưng Đạo khẳng định trong đoạn tư liệu trên.</p> <p>Trần Hưng Đạo muốn khẳng định nguyên nhân quyết định dẫn đến thắng lợi của cuộc kháng chiến là <i> tinh thần đoàn kết dân tộc</i>:</p> <p>- “<i>Vua tôi đồng lòng</i>”: Các vua Trần cùng vương hầu, quý tộc trực tiếp chỉ huy lực lượng đánh giặc. Nhà Trần ý thức cao trong việc đoàn kết trong quân đội....</p>	0.25
	<p>- “<i>Vua tôi đồng lòng</i>”: Các vua Trần cùng vương hầu, quý tộc trực tiếp chỉ huy lực lượng đánh giặc. Nhà Trần ý thức cao trong việc đoàn kết trong quân đội....</p>	0.25

	- " <i>Anh em hòa mục</i> ": Đoàn kết trong nội bộ vương triều nhà Trần (hành động của Trần Quốc Tuấn và Trần Quang Khải...)	0.25
	- " <i>Cả nước góp sức</i> ": nhờ chính sách "khoan thư sức dân", nhà Trần đã phát huy được cao độ sức mạnh của cuộc chiến tranh nhân dân để đánh bại kẻ thù xâm lược (Hội nghị Diên Hồng...)	0.25
	b. Tư tưởng cốt lõi mà Trần Hưng Đạo muốn gửi gắm cho vua Trần Anh Tông là gì? Vì sao chúng ta luôn phát huy tư tưởng đó trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước của dân tộc?	
	- Tư tưởng mà Trần Hưng Đạo muốn gửi gắm cho vua Trần Anh Tông: là muốn giữ nước, phải cùng cố, phát huy sức mạnh đại đoàn kết dân tộc ...	0.25
	- Chúng ta luôn phát huy tư tưởng đó vì: + Việt Nam là một nước đa dân tộc, sự nghiệp dựng nước và giữ nước không chỉ dành riêng cho một tộc người, một địa phương hay một nhóm người, một giai cấp mà là sự nghiệp chung của tất cả các tộc người sống trên đất nước Việt Nam...	0.25
	+ Trong thực tiễn lịch sử, Việt Nam luôn phải đối mặt với những kẻ thù mạnh hơn (quân Mông – Nguyên, Minh, Thanh, thực dân Pháp và đế quốc Mỹ...) nên chỉ có phát huy đoàn kết toàn dân tộc mới tạo ra sức mạnh để chúng ta "lấy ít địch nhiều, lấy yếu thắng mạnh"...	0.25
	+ Đoàn kết dân tộc từ một nhu cầu thực tiễn đã trở thành truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam, một nhân tố quyết định thắng lợi trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước của người Việt...nên cần phải tiếp tục giữ gìn và phát huy truyền thống đó.	0.25
5	Trong một bài thơ, tác giả Trương Hán Siêu từng viết: "Đây là chiến địa buổi Trưng Hưng Nhị Thánh bắt Ô Mã Cũng là bãi đất xưa thuở trước Ngô chúa phá Hoằng Thao" a. Hai câu thơ trên nhắc đến địa danh nào và hai chiến thắng nào trong lịch sử dân tộc? b. Trình bày những nét chính về hai chiến thắng trên.	2,0đ
	a. Hai câu thơ trên nhắc đến địa danh nào và hai chiến thắng nào trong lịch sử dân tộc?	
	- Địa danh: sông Bạch Đằng.	0.25
	- Hai chiến thắng: chiến thắng Bạch Đằng năm 938 của Ngô Quyền (câu 2) và chiến thắng Bạch Đằng năm 1288 của Trần Hưng Đạo (câu 1).	0.25
	b. Trình bày nét chính về hai chiến thắng trên.	
	* Chiến thắng Bạch Đằng 938:	
	- Hoàn cảnh: Đầu năm 937, Dương Đình Nghệ bị Kiều Công Tiễn giết hại. Ngô Quyền đem quân đánh Kiều Công Tiễn. Kiều Công Tiễn cho người cầu cứu nhà Nam Hán. Vua Nam Hán lợi dụng cơ hội sang xâm lược nước ta. Ngô Quyền dùng kế đóng cọc ở cửa sông Bạch Đằng, lập trận địa đánh địch.	0.25
	- Diễn biến: Cuối năm 938 đoàn thuyền chiến của quân Nam Hán do Lưu Hoàng Tháo chỉ huy kéo vào bờ biển nước ta. Lúc này thủy triều đang dâng cao. Ngô Quyền cho quân đánh nhẹ như quân Nam Hán tiến sâu vào bãi cọc ngầm mà không biết. Khi nước triều bắt đầu rút, Ngô Quyền dốc toàn lực lượng đánh quật trở lại. Quân địch rối loạn, thuyền xô vào bãi cọc vỡ tan tành. Hoàng Tháo bị giết tại trận.	0.25
	- Ý nghĩa: Thể hiện lòng yêu nước, tự tôn dân tộc và quyết tâm bảo vệ nền tự chủ của dân tộc; Là trận chung kết lịch sử, kết thúc hoàn toàn thời kì nghìn năm Bắc thuộc, mở ra kỉ nguyên mới của dân tộc: độc lập, tự chủ; Là một chiến công vang dội, để lại nhiều bài học kinh nghiệm quý báu về nghệ thuật quân sự trong kháng chiến chống ngoại xâm sau này...	0.25
	* Chiến thắng Bạch Đằng 1288:	
	- Hoàn cảnh: 1287, quân Nguyên tràn vào nước ta, tiến hành cuộc chiến tranh xâm lược lần 3. Tháng 1/1288, tướng giặc Thoát Hoan tiến vào Thăng Long, nhân dân thực hiện "vườn không, nhà trống", địch rơi vào thế bị động, quyết định rút về nước theo hai đường	0.25

	<p>thủy, bộ => Ta chọn sông Bạch Đằng làm trận quyết chiến, bố trí trận địa mai phục...</p> <p>- <i>Diễn biến</i>: Đầu tháng 4/1288, đoàn thuyền do Ô Mã Nhi chỉ huy có kị binh hộ tống rút về theo đường thủy trên sông Bạch Đằng. Khi đoàn thuyền của Ô Mã Nhi tiến gần đến bãi cọc, một số thuyền nhẹ của quân Trần ra khiêu chiến rồi giả vờ thua chạy, quân giặc ra sức đuổi theo và lọt vào trận địa mai phục....Toàn bộ cánh thủy binh bị tiêu diệt, Ô Mã Nhi bị bắt sống.</p> <p>- <i>Ý nghĩa</i>: là trận quyết chiến chiến lược kết thúc thắng lợi cuộc kháng chiến chống quân Nguyên của nhà Trần và đập tan hoàn toàn ý định xâm lược Đại Việt của nhà Nguyên; Thể hiện tài lãnh đạo của vua Trần và các tướng lĩnh, đặc biệt là Trần Hưng Đạo; để lại nhiều bài học cho các cuộc kháng chiến về sau.</p>	<p>0.25</p> <p>0.25</p>
--	--	-------------------------

=== Người ra đề: Phùng Thị Hà ===